

Warszawa, dnia 28 lipca 2020

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: PRR.pr.058.11.2020

**Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP**

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na interpelację nr 8366 z dnia 7 lipca 2020 r. Pana Posła Jarosława Sachajko w sprawie uprawy roślin strączkowych oraz ich skupu i przetwórstwa, w odniesieniu do poszczególnych pytań, uprzejmie informuję, co następuje.

1. Czy Ministerstwo planuje wprowadzić cele wskaźnikowe dla białka krajowego?

W odniesieniu do planów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczących wprowadzenia celów wskaźnikowych dla białka krajowego do produkcji pasz informuję, że trwają obecnie prace mające na celu analizę danych dotyczących sytuacji rynkowej oraz nowych możliwości i korzyści dla polskiego sektora białka paszowego. Wnioski i propozycje dotyczące pożądanых rozwiązań i ewentualnych zmian przepisów, będą stanowić podstawę do dalszej dyskusji i wypracowania regulacji w tym zakresie.

2. Jak Ministerstwo wspiera rolników uprawiających rośliny strączkowe w zakresie sprzedaży wyprodukowanego białka?

Jedną z form zachęt do stosowania polskiego białka w produkcji pasz i żywności jest dobrowolny system znakowania żywności i paszy jako „wolnych od GMO”. Znakowanie „wolne od GMO” powinno sprzyjać wykorzystywaniu rodzimych roślin bobowatych, a wśród nich nowych odmian soi przystosowanych do uprawy w polskich warunkach klimatycznych, jako źródła białka paszowego. Pasze, które będą wyprodukowane z użyciem ww. roślin mogą być wykorzystywane do produkcji zwierzęcej a produkty pochodzenia zwierzęcego (mleko, mięso, jaja) będą mogły zostać oznakowane jako „wyprodukowany bez stosowania GMO”.

Dzięki takiemu znakowaniu konsument otrzymuje jednoznaczną i łatwą w odbiorze informację o specyfice produktów, czyli braku modyfikacji genetycznej w żywności

pochodzenia roślinnego i w paszach oraz braku stosowania modyfikacji genetycznej w procesie wytwarzania żywności pochodzenia zwierzęcego, w tym o niestosowaniu pasz GMO w żywieniu zwierząt.

Ponadto, zachętą do korzystania z roślin strączkowych w produkcji pasz jest wsparcie, jakie mogą otrzymać producenci gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich w ramach poddziałania „*Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój*” w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Pomocą objęte są inwestycje dotyczące przetwórstwa i wprowadzania do obrotu na poziomie handlu hurtowego produktów rolnych, tj. produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z wyłączeniem produktów rybnych, przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym. W naborze wniosków premiowane są m.in. operacje dotyczące działalności gospodarczej sklasyfikowanej w Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) pod numerem 10.91.Z Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich, a 100% kosztów kwalifikowalnych realizacji tej operacji dotyczy produkcji pasz, które:

- a) będą oznakowane jako wolne od organizmów genetycznie zmodyfikowanych w rozumieniu art. 3 pkt 13 ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2019 r. poz. 706) przez umieszczenie zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2019 r. o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów (Dz. U. poz. 1401):
 - na opakowaniu lub etykiecie znaku graficznego z określeniem „bez GMO”,
 - w dokumentacji towarzyszącej paszy określenia „bez GMO” lub
 - na wywieszce dotyczącej paszy informacji o oznakowaniu tej paszy jako wolnej od GMO (w tej grupie pasz będą rośliny rodzimej produkcji tj. kukurydza, rzepak oraz soja) lub
- b) zawierają, składają się lub zostały wyprodukowane z organizmów, dla których nie istnieją odpowiedniki wpisane do wspólnotowego rejestru genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy prowadzonego przez Komisję Europejską na podstawie art. 28 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy (w tej grupie znajdują się rośliny strączkowe tj. groch, bobik czy łubin).

Ze wsparcia w zakresie produkcji pasz, w tym pasz bez-GMO w ramach przedmiotowego poddziałania może skorzystać osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która posiada zarejestrowaną działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, działająca jako przedsiębiorca wykonujący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo.

Ponadto informuję, że jednym z instrumentów przyczyniających się do łagodzenia trudności występujących w sektorze roślin strączkowych są płatności bezpośrednie, a w szczególności dobrowolne wsparcie związane z produkcją. Stosowana w latach 2015-2016 płatność związana do powierzchni upraw roślin wysokobiałkowych przysługiwała do uprawy w plonie głównym następujących gatunków roślin: bób, bobik, ciecierzycy, esparceta siewna, fasola zwykła, fasola wielokwiatowa, groch siewny, groch siewny cukrowy, koniczyna czerwona, koniczyna biała, koniczyna białoróżowa, koniczyna perska, koniczyna krwistoczerwona, komonica zwyczajna, łądzwan, lucerna siewna, lucerna mieszańcowa,

lucerna chmielowa, łubin biały, łubin wąskolistny, łubin żółty, nostryk biały, peluszka, seradela uprawna, soczewica jadalna, soja zwyczajna, wyka kosmata, wyka siewna. Stawka płatności wynosiła: 415,21 zł/ha w 2015 r. i 430,49 zł/ha w 2016 r. W ramach przeglądu instrumentów wsparcia związanego z produkcją, Polska zdecydowała o wprowadzeniu zmian w zasadach przyznawania pomocy w sektorze roślin wysokobiałkowych, których celem jest sprzyjanie rozwojowi bardziej konkurencyjnej bazy surowcowej do produkcji pasz. W związku z powyższym, od roku 2017 obowiązują zmienione zasady przyznawania wsparcia związanego z produkcją w sektorze roślin wysokobiałkowych. W miejsce płatności do roślin wysokobiałkowych, wprowadzono dwie odrębne formy wsparcia (w dwóch podsektorach): płatności do roślin strączkowych na ziarno (podsektor 1) oraz płatności do roślin pastewnych (podsektor 2).

Płatność do roślin strączkowych na ziarno przysługuje do powierzchni upraw bobiku, grochu siewnego (w tym peluszki, z wyłączeniem grochu siewnego cukrowego i grochu siewnego łuskowego), łubinu białego, łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego oraz soi zwyczajnej – również w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek. Warunkiem przyznania płatności jest dokonanie zbioru ziarna (nasion). Płatność ma charakter degresywny – wyższa stawka stosowana jest do pierwszych 75 ha upraw w gospodarstwie, niższa do powierzchni powyżej 75 ha. Stawka płatności do pierwszych 75 ha wynosiła: 606,52 zł/ha w 2017 r., 721,04 zł/ha w 2018 r. i 765,80 zł/ha w 2019 r. Natomiast stawka płatności do powierzchni ponad 75 ha wynosiła: 303,26 zł/ha w 2017 r., 360,52 zł/ha w 2018 r. oraz 382,90 zł/ha w 2019 r.

Z kolei płatność do roślin pastewnych przysługuje do powierzchni upraw esparcety siewnej, koniczyny czerwonej, koniczyny białej, koniczyny biało różowej, koniczyny perskiej, koniczyny krwistoczerwonej, komonicy zwyczajnej, lędźwianu, lucerny siewnej, lucerny mieszańcowej, lucerny chmielowej, nostryka białego, seradeli uprawnej, wyki kosmatej oraz wyki siewnej – również w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek oraz w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek z roślinami podsektora I. W przypadku wyki siewnej i wyki kosmatej płatność przysługuje także do upraw tych roślin z rośliną podporową. Uprawa zgłoszona do wsparcia nie może zostać przeznaczona na zielony nawóz. Płatnością może być objęte nie więcej niż 75 ha upraw w gospodarstwie. Stawka płatności wynosiła: 386,46 zł/ha w 2017 r., 438,71 zł/ha w 2018 r. i 463,71 zł/ha w 2019 r.

Pomocą w ramach dwóch podsektorów są objęte wszystkie te gatunki roślin, które były objęte płatnością w sektorze roślin wysokobiałkowych w latach 2015-2016, z wyjątkiem warzywnych roślin strączkowych (bób, ciecierzycy, fasola zwykła, fasola wielokwiatowa, groch siewny cukrowy, groch siewny łuskowy, soczewica jadalna). Biorąc pod uwagę cele płatności związanych z produkcją w sektorze roślin wysokobiałkowych w zakresie budowania samowystarczalności Polski w produkcji pasz wysokobiałkowych, nie było bowiem uzasadnione dalsze wspieranie strączkowych roślin warzywnych. Wprowadzone zmiany uwzględniają wyniki analiz trendów w produkcji i opłacalności upraw roślin wysokobiałkowych przeprowadzonych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej i mają na celu zapewnienie zgodności stosowanego instrumentu wsparcia z przepisami unijnymi.

Należy podkreślić, że dobrowolne wsparcie związane z produkcją ma na celu wsparcie sektorów, które mają szczególne znaczenie gospodarcze, środowiskowe lub społeczne i które znajdują się w trudnej sytuacji. Płatności te nie mogą stymulować wzrostu produkcji rolnej,

a jedynie przeciwdziałać tendencjom spadkowym. Na realizację wsparcia związanego z produkcją w sektorze roślin wysokobiałkowych Polska przeznaczą corocznie 2% krajowego pułapu finansowego na płatności bezpośrednie. Łączna pula środków wydzielonych na ten cel w latach 2015-2019 to blisko 1,5 mld zł. Wspieranie tego sektora będzie kontynuowane również w ramach Krajowego Planu Strategicznego dla WPR po 2021 r.

3. Jak zmieniała się powierzchnia uprawy białka paszowego w Polsce od roku 2015?

Zgodnie z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotyczącymi powierzchni upraw zgłaszanej w ramach płatności związanych z produkcją w sektorze roślin wysokobiałkowych przedstawia się następująco:

2015 r. – 690,8 tys. ha,

2016 r. – 681,3 tys. ha,

2017 r. – 556,1 tys. ha, w tym 190 tys. ha do roślin pastewnych,

2018 r. – 477,2 tys. ha, w tym 167,3 tys. ha do roślin pastewnych,

2019 r. – 462,5 tys. ha. W tym 162,9 tys. ha do roślin pastewnych.

Wg Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB w roku bieżącym areal uprawy strączkowych pastewnych na ziarno przypuszczalnie nieznacznie zwiększył się, również wyższe są plony. W konsekwencji zbiory mogą wzrosnąć o ponad 10% w porównaniu z 2019 r.

Jednocześnie według szacunków IERiGŻ krajowa produkcja wysokobiałkowych surowców paszowych ogółem w sezonie 2019/20 wyniosła 1,86 mln ton i była zbliżona do poziomu z poprzedniego sezonu. Produkcja śruty rzepakowej osiągnęła 1488 tys. ton (wzrost o 0,8%), zbiory strączkowych pastewnych na ziarno wyniosły 346 tys. ton (spadek o 2%), a wielkość produkcji mączki rybnej, szacowana na 25 tys. ton, w porównaniu z poprzednim sezonem nie uległa większej zmianie.

W bieżącym sezonie (2020/21) prognozuje się wzrost krajowej produkcji wysokobiałkowych surowców paszowych. Z powodu większych zbiorów rzepaku, wzrośnie jego przerób i produkcja śruty (do ok. 1590 tys. ton, tj. o prawie 7%). Przypuszczalnie większe też (o ok. 10%) będą zbiory strączkowych pastewnych na ziarno.

4. Ile w Polsce istnieje zakładów produkujących pasze, jaka jest produkcja pasz w poszczególnych zakładach w jakich powiatach odbywa się skup, a w jakich produkcja, jaki jest kapitał właścicielski?

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku w Polsce działało 737 producentów mieszanek paszowych wprowadzanych do obrotu, którzy zostali zatwierdzeni lub zarejestrowani przez organy Inspekcji Weterynaryjnej na podstawie przepisów rozporządzenia (WE) nr 183/2005 ustanawiającego wymagania dotyczące higieny pasz (Dz. Urz. UE L 35 z 08.02.2005, str. 1). Większość wyżej wymienionych podmiotów sektora paszowego, prowadzi również skup materiałów paszowych. Według danych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB krajowa produkcja pasz

przemysłowych w 2019 roku wyniosła około 11,55 mln ton. MRiRW, a także Główny Inspektorat Weterynarii nie posiadają danych dotyczących produkcji pasz w poszczególnych zakładach oraz informacji na temat kapitału właścicielskiego.

5. Ile do Polski zostało przywiezione białka paszowego i z jakich kierunków w poszczególnych latach od roku 2010?

Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że od 2010 roku import do Polski wysokobiałkowych surowców paszowych wahał się od 2,1 do 3,1 mln ton, a w poszczególnych latach wynosił:

w 2010 – 2,5 mln ton,

w 2011 – 2,6 mln ton,

w 2012 – 3 mln ton,

w 2013 – 2,1 mln ton,

w 2014 – 2,5 mln ton,

w 2015 – 2,6 mln ton,

w 2016 – 2,7 mln ton,

w 2017 – 2,9 mln ton,

w 2018 – 3 mln ton,

w 2019 – 3,1 mln ton,

w okresie styczeń - maj 2020 r. – 1,4 mln ton.

Głównymi dostawcami do Polski makuchów i innych pozostałości stałych z ekstrakcji oleju sojowego w ostatnich latach były Argentyna, Brazylia i Paragwaj. Dla przykładu w 2019 r. import ww. produktów wyniósł ogółem 2,64 mln ton, w tym z Argentyny 1,2 mln ton, z Brazylii 604 tys. ton, z Paragwaju 273 tys. ton, a także z Ukrainy ok. 185 tys. ton.

Głównymi dostawcami do Polski makuchów i innych pozostałości stałych z nasion słonecznika były w ostatnich latach Ukraina, Węgry, Czechy, Bułgaria. W 2019 roku na 430 tys. ton importu ww. produktów ogółem, ok. 397 tys. ton pochodziło z Ukrainy, 17,6 tys. ton z Węgier, ok. 8 tys. ton z Republiki Czeskiej.

Natomiast makuchy i inne pozostałości stałe z nasion rzepaku lub rzepiku przywożone były do Polski głównie z Niemiec, Białorusi i Ukrainy. Dla przykładu w 2019 roku przywieziono do kraju ok. 30 tys. ton ww. produktów, w tym 13,5 tys. ton z Niemiec, 9 tys. ton z Białorusi i 6,8 tys. ton z Ukrainy.

6. Jaki był poziom produkcji mięsa wieprzowego i wołowego w poszczególnych latach od roku 2010?

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego dla lat 2010 – 2018 oraz prognoz Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej dla roku 2019 i na I półrocze

2020 r.(*) produkcja żywca rzeźnego wieprzowego i wołowego kształtowała się następująco
(w tys. ton wagi bitej ciepłej):

	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.*	I-VI 2020r.*
<i>mięso wieprzowe</i>	1 863	1 876	1 733	1 606	1 802	1 836	1 880	1 894	1 973	1 836	878
<i>mięso wołowe</i>	389	385	369	373	419	477	501	562	573	557	272

Szymon Giżyński

Sekretarz Stanu